

Detta dokument innehåller information som ska ges till kunden enligt föreskrifterna, myndighetsbestämmelserna och anvisningarna om investeringstjänster. Villkoren för enskilda tjänster och produkter finns i avtalen om och villkoren för investeringstjänsten och produkterna.

Informationen i detta meddelande ges i enlighet med finsk lagstiftning och på avtalen tillämpas finsk lag.

Detta dokument finns på bankens webbplats på www.s-banken.fi.

1. INFORMATION OM S-BANKEN-KONCERNEN

1.1 Tjänsteleverantör

S-Banken Abp (nedan *S-Banken*, *Banken* eller *S-Banken Abp*) ägs med nämnda ägarandelar av SOK, 49,99 procent, och regionalhandelslagen i S-gruppen, 50,01 procent. S-Banken har av Finansinspektionen beviljats koncession för verksamhet som inlåningsbank enligt kreditinstitutslagen. Med stöd av koncessionen tillhandahåller S-Banken också sådana investeringstjänster som avses i lagen om investeringstjänster.

S-Banken Abp äger 100 procent av S-Banken Fondbolag Ab (nedan *S-Banken Fondbolag* eller *S-Banken Fondbolag Ab*). S-Banken Fondbolag Ab har av Finansinspektionen beviljats verksamhetstillstånd för fondbolag enligt lagen om placeringsfonder. I enlighet med sitt verksamhetstillstånd bedriver S-Banken Fondbolag Ab fondverksamhet enligt lagen om placeringsfonder och förvaltar alternativa fonder.

S-Banken Abp:s kontaktuppgifter:

S-Banken Abp, PB 77, 00088 S-GRUPPEN

Besöksadress: Flemingsgatan 34, 00510 Helsingfors

FO-nummer: 2557308-3, hemort Helsingfors

S-Banken Fondbolag Ab:s kontaktuppgifter:

S-Banken Fondbolag Ab, Mikaelsgatan 9, 00100 Helsingfors

FO-nummer: 0979133-9, hemort Helsingfors

1.2 Tjänster som tillhandahålls

S-Banken tar emot, förmedlar och utför order som anknyter till kundens finansiella instrument samt tillhandahåller investeringsrådgivning och kapitalförvaltnings-tjänster. S-Banken tillhandahåller kapitalförvaltnings-tjänster och investeringsrådgivning. Utöver investeringstjänster tillhandahåller S-Banken även sidotjänster.

Bankens investeringsrådgivning är inte sådan oberoende investeringsrådgivning som avses i lagstiftningen. Därför kan bankens investeringsrekommendationer ge företräde till sådana finansiella instrument som S-Banken Abp och dess dotterbolag S-Banken Fondbolag Ab erbjuder och emitterar.

Innan ej oberoende investeringsrådgivning eller kapitalförvaltningstjänst erbjuds ska Banken i enlighet med lagstiftningen och myndighetsföreskrifterna under-rätta sig om kundens investeringserfarenhet och investeringskunskap, investeringsmål, inklusive risktolerans, och kundens ekonomiska ställning, inklusive förlusttolerans. Dessutom frågar Banken kunden om kundens hållbarhetspreferenser. Utifrån de uppgifter som kunden lämnat gör Banken en bedömning av om den rekommenderade transaktionen motsvarar kundens investeringsmål, om kundens bärförmåga täcker de risker som hänförs till investeringsmålet och om kunden har den investeringserfarenhet och investeringskunskap som krävs för att förstå vilka risker som är förknippade med transaktionen. Banken utvärderar också de finansiella instrumentens lämplighet i fråga om kundens hållbarhetspreferenser.

I samband med investeringsrådgivningen ger Banken kunden en lämplighetsförklaring, som innehåller en sammanfattning av den rådgivning som Banken har tillhandahållit, information om hur investeringsrådet uppfyller kundens mål och beaktar kundens individuella omständigheter under den rekommenderade investeringstiden och information om kundens kunskap om och erfarenhet av investeringar samt om hur kunden förhåller sig till potentiella risker och förluster. Banken tillhandahåller inga regelbundna lämplighetsbedömningar.

I samband med utförande och förmedling av order gör Banken en bedömning av om kunden har tillräcklig investeringserfarenhet och investeringskunskap för att kunna förstå de risker som anknyter till det finansiella instrumentet eller till tjänsten. Om kunden inte lämnar tillräckliga uppgifter eller om Banken anser att ett finansiellt instrument inte är ändamålsenligt eller en tjänst inte är ändamålsenlig för kunden, meddelar Banken kunden därom och varnar om riskerna med affärstransaktionen.

Om det är fråga om utförande eller förmedling av order på kundens initiativ med s.k. okomplicerade finansiella instrument i enlighet med lagstiftningen, gör

Banken varken en ändamålsenlighetsbedömning om instrumentet eller tjänsten för kunden eller en bedömning av om kunden har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att förstå alla de risker som anknyter till instrumentet.

1.3 Kontaktspråk

Beroende på serviceställe och investeringstjänster finns kundtjänsten och avtalsvillkoren tillgängliga på finska och/eller svenska. Annan text än en finskspråkig text är endast en översättning av den ursprungliga finska texten. Om det finns skillnader mellan språkversionerna, används den finska texten vid tolkningen av texten.

1.4 Kontakt

Kunden kan lämna order som gäller finansiella instrument till S-Banken muntligen, skriftligen, per telefon, per e-post eller på elektronisk väg via webbtjänsten eller på ett annat sätt som överenskommit med kunden separat.

I avtalet om investeringstjänsten fastställs villkoren för rapportering om tjänsten, rapporteringsintervallen och rapporteringstidpunkterna samt sättet på vilket meddelanden och kundrapporter levereras.

Kunden är medveten om att kommunikation via elektroniska kommunikationsmedel, som e-post, medför särskilda risker bland annat genom att meddelandet eventuellt inte kommer fram, en utomstående kan ta del av meddelandet eller en utomstående kan manipulera meddelandets innehåll. Banken har rätt att lita på att de order som den får via elektroniska kommunikationsmedier är äkta och riktiga. Om kunden har angett sin e-postadress till banken har banken rätt att skicka information och meddelanden per e-post till kunden, om banken har bedömt att e-posten är ett lämpligt leveranssätt för informationen eller meddelandet.

1.5 Tillsynsmyndighet

Tjänsteleverantörens verksamhet övervakas av Finansinspektionen (Snellmansk-gatan 6, PB 103, 00101 Helsingfors).

2. KLASSIFICERING AV KUND

Enligt lagen om investeringstjänster ska tillhandahållaren av investeringstjänster underrätta sina kunder om att de har klassificerats som icke-professionella eller professionella kunder eller som godtagbara motparter. Klassificeringen görs enligt lagen som innehåller detaljerade bestämmelser om de faktorer som påverkar klassificeringen. Kundklassificeringen inverkar på hur omfattande investerarskyddet är och vilka uppföranderegler som ska tillämpas.

Professionella kunder omfattas inte av alla uppföranderegler gällande investerarskyddet och de har inte rätt att få ersättning från Ersättningsfonden för investera-re.

Däremot omfattas icke-professionella kunder av skyddet i Ersättningsfonden för investera-re. Banken klassificerar i regel sina kunder som icke-professionella kunder. Professionella kunder är ansvariga för att informera S-Banken om ändringar som kan påverka klassificeringen.

Enligt lagen har kunden rätt att skriftligen begära att klassificeringen ändras. Banken bedömer grunderna för ändring av klassificeringen från fall till fall och om den ska godkänna kundens ansökan.

3. INFORMATION OM KUNDMEDEL OCH FÖRVARING AV KUNDMEDEL

S-Banken Abp förvarar de kundmedel som överlåtits till bolaget. Med kundmedel avses kundens penningmedel samt annan inhemsk och utländsk egendom, till exempel fondandelar.

3.1 Kundens kontanta medel

3.1.1 Inlåning

S-Banken har som inlåningsbank med koncession i Finland rätt att ta emot insättningar från kunderna på de bankkonton som banken förvaltar. De insättningar som kunderna gör utgör kundernas tillgodohavanden hos banken.

3.1.2 Kundens övriga penningmedel

Med övriga penningmedel avses sådana medel som kunden har gett till S-Banken för investeringstjänst och medel som erhållits genom försäljning av kundens finansiella instrument, till exempel aktier. Dyliga penningmedel är även räntor och utdelning som betalats på kundens medel och övriga betalningar av motsvarande slag som grundar sig på kundens tillgångar.

Övriga penningmedel som tillhör S-Bankens kunder har satts in som kundmedel i en finländsk inlåningsbank eller i ett annat kreditinstitut som erhållit koncession i en annan stat och som har rätt att ta emot insättningar. S-Banken väljer med omsorg de externa tjänsteleverantörer hos vilka kundmedlen kan förvaras.

3.2 Kundernas värdepappersinnehav

3.2.1 Andelar i placeringsfonder

Kundernas inhemska andelar i placeringsfonder förvaras i kundernas namn i den aktuella placeringsfondens andelsregister. Tillgångarna i placeringsfonderna hålls åtskilda från fondbolagets tillgångar. Placeringsfondernas tillgångar kan inte användas för att täcka fondbolagets åtaganden. De tillgångar som varje placeringsfond har förvaras åtskilda från andra placeringsfonders, fondbolagets och förvaringsinstitutets medel.

Förvaringen av utländska fondandelar skiljer sig från förvaringen av inhemska fondandelar. Kundernas innehav av placeringsfonder i utländska samarbetspartners placeringsfonder kan förvaras i den aktuella placeringsfondens eller fondbolagets register i det land där placeringsfonden är registrerad, antingen i S-Bankens namn för kundens räkning eller i den externa förvararens namn för S-Banken-kundernas räkning (förvaltarregistrering), och innehavet av kundens utländska andelar i placeringsfonder har tagits upp som kundens egendom i bokföringen av S-Bankens förvar av utländska placeringsfonder. Utländska andelar i placeringsfonder kan innebära politiska, ekonomiska, juridiska, skattemässiga och andra oförutsedda risker som kunden ensam ansvarar för.

3.2.2 Övriga finansiella instrument

Annan förmögenhet som kapitalförvaltningskunder har och som faller inom ramen för kapitalförvaltning förvaras av Nordea Bank Abp. I vissa situationer tillhandahåller filialen till Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) i Helsingfors i Finland kapitalförvaltningskonton för inhemska värdepapper och är underförvarare för S-Banken när det gäller utländska värdepapper.

Kundens utländska finansiella instrument kan deponeras på samlingskonton. Det innebär att det på ett konto deponeras flera kunders värdepapper och/eller, framför allt i fråga om vissa utländska värdepapper, även S-Bankens värdepapper eller värdepapper som tillhör den underförvarare som banken valt. När värdepapper deponeras på ett samlingskonto, kan kundens rätt till tillgångar på kontot utgöras av rätt till en andel som består av ett visst antal värdepapper eller rättigheter som förvaras på samlingskontot och som hör till samma klass, eller av någon annan samäganderätt som ofta bygger på utländsk lagstiftning. Detta kan ha inverkan bland annat när tilldelade andelar av bolagshändelser fastställs, när tillgångar åtskils vid en eventuell konkurs eller någon annan motsvarande insolvens och i eventuella felsituationer eller exceptionell marknadspraxis till exempel i samband med clearing.

Utländska finansiella instrument registreras i regel inte i kundens namn, utan de registreras på ett kundmedelskonto i S-Banken eller underförvararen. Om detta på grund av lagstiftning eller marknadspraxis inte är möjligt på någon marknad, registreras de finansiella instrumenten i S-Bankens eller underförvararens namn. Vid en eventuell konkurs eller motsvarande insolvens föreligger då en risk för att kundens värdepapper inte nödvändigtvis går att åtskilja från S-Bankens eller underförvararens tillgångar.

4. INFORMATION OM ERSÄTTNINGSFONDEN FÖR INVESTERARE OCH INSÄTTNINGSGARANTISYSTEMET

Ersättningsfonden för investerare ska trygga investerarens tillgodohavanden om ett värdepappersföretag som är medlem i fonden inte kan betala investerarens tillgodohavanden enligt överenskommelse.

I praktiken kan Ersättningsfonden för investerare ersätta investerare främst i situationer då företaget är insolvent. Ersättningen är 90 procent av investerarens tillgodohavanden, dock högst 20 000 euro. Kunden ansvarar för konsekvenserna av sina investeringsbeslut. Fonden ersätter till exempel inte förluster som beror på nedgång i aktiekurserna. Ersättningsfonden ersätter endast icke-professionella investerarens tillgodohavanden.

Ersättningsfonden för investerare ska betala investerarens tillgodohavanden utan dröjsmål och senast inom tre månader efter Finansinspektionens beslut.

När det gäller de investeringstjänster som S-Banken tillhandahåller är banken medlem i Ersättningsfonden för investerare. Mer information om Ersättningsfonden för investerare finns på <https://www.se.sijoittajienkorvausrahasto.fi>.

Kundens tillgodohavanden omfattas antingen av insättningsgarantin eller av skyddet i Ersättningsfonden för investerare. Samma tillgångar har inte dubbelt skydd.

De inlåningsbanker som erhållit koncession i Finland ska höra till insättningsgarantifonden, vars uppgift är att trygga insättarnas tillgodohavanden när en enskild bank blir insolvent. Insättningarna på kontona för S-Banken Abp:s kunder och räntan på insättningarna omfattas av insättningsgarantin. Insättningsgarantin är personlig och gäller per bank. Garantin gäller varje enskild samägare av in-

låningskonto. Om en insättare har insättningar på ett samägt konto delas saldot på kontot jämnt mellan samägarna. Insättningsgarantin gäller separat för vardera kontoägarens andel. Privatpersoner, företag, föreningar och stiftelser omfattas av garantin.

Om S-Banken försätts i konkurs eller i övrigt blir insolvent och inte kan betala insättarnas fordringar ersätts respektive insättarens fordringar i S-Banken upp till 100 000 euro från insättningsgarantifonden. För skyddet av medel som finns på kontot ansvarar Verket för finansiell stabilitet, tfn 02955 30008, talletussuoja@rahoitusvakuusvirasto.fi.

Insättningsgarantifonden ska betala ut ersättningarna till insättare i regel inom 20 arbetsdagar efter att Verket för finansiell stabilitet har fattat beslut om fondens ersättningskyldighet. Ersättningen ska betalas genom en girering i euro. Mer information om insättningsgarantin finns på www.rvv.fi/sv.

5. INSPELNING AV SAMTAL OCH LAGRING AV ELEKTRONISKA MEDDELANDEN

S-Banken har rätt att spela in och lagra sådana telefonsamtal och elektroniska meddelanden med kunden som anknyter till dess verksamhet. Med elektroniska meddelanden avses all elektronisk kommunikation, oberoende av medel och plattform, som anknyter till eller är avsedd att anknyta till utförande av transaktioner eller tillhandahållande av placeringstjänster i samband med mottagning, förmedling och utförande av order, oavsett om kommunikationen leder till att transaktionen utförs eller investeringstjänster erbjuds. S-Banken har rätt att använda lagrade samtal och meddelanden enligt gällande bestämmelser för att verifiera order, utveckla kundservicen, hantera risker samt som bevisföring vid avgörande av eventuella tvister som gäller en order, och för andra uppgivna ändamål.

Kunden har rätt att begära en kopia av de lagrade samtalen och meddelandena under fem år från lagringsdatum. S-Banken är skyldig att på begäran överläta det lagrade materialet till behöriga myndigheter.

6. HANTERING AV INTRESSEKONFLIKTER

S-Banken har verksamhetsprinciper för att undvika och hantera intressekonflikter i samband med investeringstjänster och placeringsfonder. Med intressekonflikt avses en sådan situation i samband med tillhandahållandet av en investeringstjänst som uppstår till exempel mellan kunden och tillhandahållaren av tjänsten och som kan vara förknippad med en risk som påverkar kundens intressen. S-Banken-koncernens verksamhet utgår ifrån att man alltid primärt försöker undvika intressekonflikter.

S-Banken tillämpar olika förfaringsätt för att förebygga intressekonflikter. När det gäller att identifiera intressekonflikter har särskild uppmärksamhet fästs vid behandlingen av kunduppgifter och vid att kunduppgifter inte överförs till parter som inte har rätt att använda dem. Vid utlämning av konfidentiella eller på annat sätt känsliga kunduppgifter beaktas bestämmelser om konfidentialitet i personuppgiftslagen, kreditinstitutlagen, lagen om investeringstjänster och lagen om placeringsfonder.

Eventuella intressekonflikter ska hanteras med de förfaringsätt som fastställs i verksamhetsprinciperna. Om det inte med rimliga åtgärder går att garantera att riskerna för kundens intressen kan undvikas, ska bolag som hör till S-Banken-koncernen noggrant beskriva för kunden de intressekonflikter som följer av investerings- eller sidotjänsten som erbjuds samt ge kunden information om intressekonfliktens art eller orsaker samt om vilka risker som riktas mot kunden och vilka åtgärder som vidtagits för att reducera riskerna. Informationen ska ges till kunden innan transaktionen utförs så att kunden kan avgöra om transaktionen ska utföras trots intressekonflikten.

7. INCITAMENT

I vissa situationer kan banken, när den erbjuder investeringstjänster eller sidotjänster, betala ut en avgift eller ett arvode till tredje part eller ta ut en avgift eller ett arvode av tredje part. Avgifter och provisioner är incitament då det inte är fråga om normala avgifter för leverans av tjänsten, såsom handels-, depå- och clearingavgifter, eller andra lagstadgade avgifter.

Syftet med incitament är att höja kvaliteten på de tjänster som erbjuds till kunderna. Banken förverkligar detta bland annat genom att använda intäkter från incitamenten för att utveckla sina tjänster. Innan tjänsten levereras informeras kunden separat om beloppen för de incitament som hör till tjänsten. Om det exakta beloppet inte är känt, informeras kunden om hur incitamentet räknas ut. Då rapporteras det exakta incitamentbeloppet till kunden i efterskott.

8. INFORMATION OM FINANSIELLA INSTRUMENT OCH INVESTERINGS-TJÄNSTER SAMT OM RISKER MED INSTRUMENTEN ELLER TJÄNSTERNA

8.1 Allmänt om finansiella instrument och risker med instrumenten

Detta meddelande innehåller en allmän beskrivning av de finansiella instrument som omfattas av investeringstjänsten och de risker som anknyter till dem. **Beskrivningen är till inga delar uttömmande och omfattar inte alla risker som kan hänföra sig till instrumenten.** Instrumentets lämplighet ska alltid bedömas för varje kund skilt. Före ett eventuellt investeringsbeslut ska investeraren sätta sig in i villkoren för instrumentet, dess egenskaper och de skyldigheter som hänföra sig till instrumentet, för att kunna förstå vilka risker som anknyter till instrumentet och vilka effekter det kan ha på investerarens ekonomiska ställning. Investeraren ska noga överväga instrumentets lämplighet för det tilltänkta ändamålet även om omständigheterna förändras.

Investeringsverksamhet är alltid förknippad med en ekonomisk risk. Avkastningen kan utebli och det investerade kapitalet gå förlorat. Före investeringsbeslutet ska kunden omsorgsfullt ta del av investeringsmarknaden och olika finansiella instrument samt andra investeringsalternativ. Det gäller att hela tiden följa med den relativa distributionen mellan och inom instrumenten, för att upprätthålla en lämplig investeringsportfölj i förhållande till riskprofilen. Kunden ansvarar själv för de ekonomiska resultaten av sina investeringsbeslut.

8.1.1 Risker med finansiella instrument

Risk innebär att en investering kan ge antingen vinst eller förlust. Alla investeringsprodukter är behäftade med risker och det finns osäkerhetsfaktorer också i lågriskstrategier. Investeringsriskerna varierar beroende på land och investeringslag. Bland annat instrumentets art och egenskaper inverkar på riskerna.

De risker som anknyter till en viss produkt eller transaktionen beror på produktens löptid och de omständigheter som anknyter till parterna eller förhållandena mellan dem. Andra faktorer som påverkar riskerna är investerarnas behov och mål, sätten att genomföra, erbjuda, saluföra eller handla med investeringen, emittentens verksamhetsland eller hemort, diversifiering eller koncentring av tillgångarna i portföljen (t.ex. i olika valutor, värdepapper, länder eller emittenter), transaktionens komplexitet och hävstångseffekt.

Speciellt på tillväxtmarknaderna kan det förekomma stora variationer i priset. Kursdifferenser, små handelsvolym och stor spridning i prissättningen är inte ovanliga och detsamma gäller oförutsedd volatilitet på marknaden. Jämfört med utvecklade marknader har tillväxtmarknaderna ofta brister i transparens, effektivitet, likviditet, marknadsinfrastruktur, rättssystemets tillförlitlighet och lagstiftning.

Olika finansiella instrument har olika risknivå. De som överväger beslut gällande finansiella instrument eller handel med finansiella instrument bör vara insatta i de risker som anknyter till investeringar. De viktigaste riskerna i anknytning till finansiella instrument beskrivs nedan.

8.1.2 Risktyper

Marknadsrisk

Marknadsrisken hos investeringar orsakas av svängningar i marknadspriserna. Marknadsrisken kan påverka investeringens värde oavsett om ändringarna gäller hela marknaden eller en enskild investering.

Kreditrisk

Kreditrisk är en förlustrisk kopplad till låntagare, obligationers gäldenärer, borgenärer eller motparter som inte kan fullfölja sina åtaganden. Kreditrisk kan också betyda att kreditbetyget för en part sänks.

Clearingrisk

Clearingrisk anknyter till genomförande av köpet då motparten inte levererar instrumentet (eller dess värde) enligt överenskommelse efter att den andra parten har fullföljt sina avtalsenliga åtaganden.

Volatilitetsrisk

Volatilitet betyder svängningar i priset på en finansiell tillgång. Ju större volatiliteten är, desto större är förlustrisken och vinstchansen.

Insolvens

Insolvens eller försummelse hos ett företag som är handelsmotpart eller hos förmedlare som deltar i en transaktion kan leda till likvidering eller stängning av positionerna utan kundens samtycke eller utan återbetalning av kundens tillgodohavanden.

Valutarisk

Valutarisk uppkommer genom variationen i valutakurserna som kan medföra såväl stora vinster som stora förluster vid valutatransaktioner och derivat- och

värdepappershandel i utländsk valuta. Säkring kan såväl öka som minska valutarisken, men inte nödvändigtvis helt eliminera den.

Ränterisk

Ränterisken orsakas av ändringar i räntenivåerna. Räntorna kan stiga eller sjunka. Ränterisk innebär att det relativa värdet på ett värdepapper sjunker när räntorna stiger. Detta gäller speciellt obligationer. När räntorna stiger sjunker priset på obligationer och vice versa.

Tillgångsrisk

Råvarurisk avser variation i råvarupriserna, vilket påverkar råvarans värde på terminsmarknaden. Råvarupriserna kan variera mycket till följd av faktorer som påverkar utbud och efterfrågan. Bland annat naturkatastrofer, olyckor och politiska konflikter påverkar utbudet och produktionen av råvaror.

Rättslig risk

Rättsliga risker hänföra sig till att en motpart eventuellt inte följer lagar och förordningar eller att det kan finnas brister i informationen eller avtalen mellan parterna. De omfattar också risker som anknyter till lagstiftningen och beskattningen i investeringsländerna.

Lagstiftningsrisk

Alla investeringar kan vara föremål för risker som anknyter till lagstiftningen eller samhällsstrukturen. Dessa risker kan orsakas av många olika politiska och ekonomiska faktorer m.m. och de kan inte förutses. Lagstiftningsrisken är större på tillväxtmarknaderna men den kan inte frånses på någon marknad. På tillväxtmarknaderna är myndighetstillsynen mindre.

Skatterisk

Skattereglerna och hur de verkställs kan ändras. Investeringarna kan ge upphov till komplicerade skattepåföljder för den enskilda investeraren.

Korrelationsrisk

Positiv korrelation mellan positionerna betyder att priserna på investeringarna rör sig i samma riktning. Negativ korrelation betyder att priserna rör sig i olika riktningar. Till positiv korrelation anknyter en risk för samtidig prisnedgång för alla tillgångar i portföljen.

Operativ risk

Operativa risker, som till exempel störningar i nödvändiga system och plattformar (t.ex. datasystem), anknyter till alla finansiella instrument. Affärsrisker, speciellt om de beror på bristfällig eller dålig affärsledning och internkontroll, kan också påverka företagets aktieägare eller investerare.

Branschrelaterad risk

Med branschrelaterade risker avses att en oväntad händelse inom en bransch också kan påverka branschens resultat och det finansiella instrument som anknyter till branschen.

Likviditetsrisk

Det finansiella instrumentets likviditet påverkas av handelsaktiviteten på den aktuella marknaden och av mängden värdepapper som är föremål för handel. Även störningar på marknaden (som avbrott i börshandeln) eller problem med infrastrukturen (som brister eller störningar i clearing) kan göra det svårt att köpa eller sälja ett instrument vid en given tidpunkt.

Risk i anknytning till återhämtning och krishantering av kreditinstitut och värdepappersföretag

Om en resolutionsmyndighet, som avses i direktivet 2014/59/EU om återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag, konstaterar att ett kreditinstitut eller värdepappersföretag som emitterat ett värdepapper (t.ex. en aktie eller obligation) riskerar fallissemang eller inte uppfyller kapitalkraven på institutet eller företaget i fråga, har resolutionsmyndigheten rätt att besluta att eliminera en del av emittentens skulder. Detta kan leda till att investeraren helt eller delvis förlorar sin investering i emittenten.

8.2 Allmän beskrivning av finansiella instrument

8.2.1 Aktier

Aktier i aktiebolag berättigar i regel till en andel av aktiekapitalet. Emission av aktier är bolagets viktigaste metod för kapitaltillskott. Oftast är emittenten inte förpliktad att återbetala den ursprungliga köpeskillingen eller kapitalet till delägarna förrän företaget upphör. Emittenten kan besluta att ge delägarna utdelning för kapitalinvesteringen. Utdelningen kan ges i form av kontanta medel eller ytterligare aktier.

Aktierna ger vanligtvis också rösträtt vid beslut som gäller företagets administration. Andelen av aktiekapitalet, utdelningen och rösträtten fastställs i regel enligt aktieinnehavet. Dessutom kan olika aktieslag (aktieserier) ha olika röstvärde. Aktierna är antingen offentliga eller privata och endast offentliga aktier är föremål för handel på börsen.

Aktier är exponerade mot alla de vanligaste risktyper som beskrivs ovan. Dessutom är de exponerade mot risker som anknyter till osäkerhet, cykliskhet eller andra problem i den bransch där företaget verkar. Om det är fråga om ett privat bolag, vars aktier inte är noterade på börsen, eller om aktierna är noterade på börsen men handlas sällan, är det möjligt att aktierna exponeras mot likviditetsrisk, vilket kan göra dem mycket svåra att sälja.

Kursen på en aktie beror på hur stor efterfrågan det finns på aktien, och efterfrågan beror på bolagets avkastningsförväntningar och framtidsutsikter på lång sikt. Kursen varierar ofta enligt marknadens värdering av företagets framtida, potentiella avkastning. Den allmänna marknadsutvecklingen, konjunkturväxlingarna, den tekniska utvecklingen, lagstiftningen, konkurrensen och andra motsvarande faktorer inverkar på hur mycket efterfrågan det finns på företagets produkter eller tjänster, och därför spelar de en avgörande roll för kursutvecklingen för företagets aktier.

Aktiens likviditet inverkar också på kursen. Aktier med hög likviditet handlas mycket. Då är det lätt att sälja eller köpa en investering till och med under en kort tidsrymd, utan att ens stora köp- eller säljorder har en nämnvärd inverkan på marknadspriset. Vid låg likviditet kan det vara svårt eller omöjligt att likvidera eller förvärva en position, eller det tar länge och/eller har en betydande effekt på marknadspriset.

Köpkurs är det pris som köparen är beredd att betala för ett värdepapper. Antal aktier anger hur många aktier investeraren är villig att köpa till köpkurs. Säljkurs är det pris som säljaren vill ha för aktierna. Köpkurs och säljkurs är grundläggande begrepp vid börshandel. De anger exakt hur mycket aktier det finns till salu eller kan köpas vid den aktuella tidpunkten.

Handelsparterna kan om de vill också lämna en limiterad order, med fastställda högsta eller lägsta pris. Parten anger förutom köp- eller säljkursen också antalet aktier som ordern gäller. En order kan också ha en tids- eller mängdgräns, som till exempel "före dagens slut" eller "allt eller inget".

8.2.2 Penningmarknadsinstrument

Penningmarknadsinstrument är bland annat bankcertifikat, företagscertifikat, kommuncertifikat, penningmarknadsinvesteringar och statskuldförbindelser. Penningmarknadsinstrumenten har kort löptid, från över natten till högst ett år. Bank-, företags- och kommuncertifikaten är skuldförbindelser utställda av banker, företag eller kommuner. Statskuldförbindelser är skuldförbindelser som har en löptid på 1–12 månader och som emitterats av finska staten. I likhet med alla andra skuldebrev kan penningmarknadsinstrumenten exponeras mot de vanligaste riskerna som beskrivits ovan, och speciellt mot kreditrisk och ränterisk.

8.2.3 Obligationer

Obligationer är lån som ges ut av sammanslutningar eller företag som behöver långfristig upplåning från investerare. Låntagaren, det vill säga emittenten, säljer obligationen till långgivaren mot kontant betalning. Emittenter är bland annat stater, kommuner, banker, andra finansbolag samt andra företag och sammanslutningar. Många obligationer har kupongränta som emittenten ska betala till långgivaren. När obligationen förfaller betalar låntagaren, det vill säga emittenten, tillbaka obligationens nominella värde till långgivaren, det vill säga investeraren.

Det finns olika slags obligationer. De flesta är kupongobligationer, men nollkupongobligationer är också vanliga. På nollkupongobligationer betalas ingen ränta, utan på förfallodagen får långgivaren det nominella beloppet. Eftersom det inte sker någon ränteutbetalning under löptiden säljs nollkupongobligationer i regel betydligt under det nominella värdet som kompensation för risken.

Eftersom kupongräntan och kapitalet betalas ut i framtiden bestäms värdet på obligationen enligt investerarens uppskattning av hur penningvärdet kommer att utvecklas jämfört med det nuvarande. Nuvärdet beräknas med hänsyn till marknadsräntan. Med nominell ränta avses summan av realräntan och den överskjutande premien, det vill säga inflationens effekt. Eftersom det alltid finns risker förknippade med emittenterna (oavsett om de är stater, offentliga sammanslutningar eller företag), måste den förväntade avkastningen beräknas med beaktande av andra riskfaktorer som är typiska för obligationer, såsom kreditrisk, skatterisk och likviditetsrisk.

Obligationslånen utsätts för marknadsränterisk. Obligationens värde varierar dagligen i omvänt förhållande till räntorna. När marknadsräntorna går upp, går obligationens värde i regel ner. När marknadsräntorna går ner, går obligationens värde i regel upp. Obligationslånen påverkas också av kredit-, marknads-, likviditets- och valutarisker, risker i samband med internationella investeringar, hävstångsrisk och portföljförvaltningsrisk.

Obligationslånets kvalitet grundar sig främst på emittentens förmåga att betala det förfallna kapitalet åt investerarna på förfallodagen. Obligationer som emitteras av staten, kommunerna och solventa storbolag har oftast högt kreditbetyg

och anses vara högkvalitativa. Obligationer som emitteras av små företag med lägre kreditbetyg och osäkrare betalningsförmåga eller av till exempel offentliga bolag eller stater på tillväxtmarknaden anses i allmänhet vara mindre kvalitativa högrisklån. Till följd av de högre riskerna kan dessa instrument å andra sidan ge bättre avkastning. Investeringar i högavkastande (high yield) lån med lägre kreditbetyg inbegriper en större risk för prissvängningar och förlust av det investerade kapitalet. Traditionella obligationer står vanligtvis utan säkerheter.

Fluktuationerna i obligationslånets värde beror också på obligationslånets löptid. Värdet på obligationslån med kort löptid är i allmänhet stabilt. Oftast märker investeraren ändringarna i obligationens värde först om det blir aktuellt att sälja obligationen innan den förfaller och det återbetalda beloppet är obligationens gällande marknadsvärde. Obligationens känslighet för förändringar i räntorna anges med duration.

Debenturer är obligationslån som vid emittentens konkurs är efterställda emittentens övriga förbindelser. Konvertibler är obligationslån där innehavarna har rätt att konvertera sina skuldebrev till emittentens aktier enligt en förutbestämd konverteringskurs.

8.2.4 Derivatkontrakt

Derivat avser bland annat optioner, terminer, ränte- och valutaswappar, räntederivat samt prisdifferenskontrakt och till dem anknyttande optioner och/eller kombinationer av dessa eller motsvarande kontrakt. Derivat kan vara noterade instrument, instrument som handlas OTC (over the counter, handel över disk mellan två parter) eller värdepapperiserade derivat, som skuldebrev eller certifikat. Samtliga derivat är exponerade mot de risker som beskrivs i avsnittet om risker.

Derivat är ett finansiellt instrument – ett avtal om framtida handel – vars värde bestäms utifrån den underliggande tillgången. Underliggande tillgångar kan vara bland annat värdepapper, råvara, räntor, valutor, avkastning, index, kreditrisk, ett annat derivatkontrakt eller en kombination av underliggande tillgångar.

Derivatkontrakt används oftast för att skydda sig mot förändringar i värdet på den underliggande tillgången eller för att dra nytta av värdetförändringar. Derivatkontraktens villkor kan kräva att kontraktet löses genom överlåtelse av den underliggande tillgången eller netting. Det är viktigt att investeraren noga överväger varje investering i derivatinstrument och sätter sig på förhand in i villkoren för kontraktet och de förpliktelser som anknyter till det.

Derivatkontrakt handlas både på börsen och utanför den. Börshandel med derivat förutsätter i regel att det sälls en säkerhet. Derivatkontrakt som handlas utanför börsen kan vara onoterade överlåtbara instrument eller bilaterala OTC-kontrakt.

Derivathandel kan genomföras på olika sätt på börsen och andra marknadsplatser, men handeln är alltid förknippad med kreditrisk som hänför sig till antingen emittenten (överlåtbara instrument) eller motparten (OTC-kontrakt). Derivatkontrakten är förknippade med samtliga risker som beskrivs ovan, speciellt marknadsrisk, kreditrisk och risker relaterade till den underliggande tillgången. Derivatet är också föremål för risker som hänför sig till kontraktets villkor, oavsett om det är frågan om standardiserade eller icke-standardiserade (OTC) derivat. Till riskerna hör också att det kan vara svårt att avyttra ett förlustbringande kontrakt (OTC-kontrakt) eftersom motparten inte nödvändigtvis är förpliktad att stänga eller likvidera sin position. Utanför börsen förhandlas villkoren för varje derivatkontrakt skilt. Villkoren för dessa derivattransaktioner är inte standardiserade, och icke-standardiserade derivat saknar en centraliserad prissättningskälla. Olika finansinstitut, prissättningsmodeller och ekonomiska antaganden kan ge olika värden för ett och samma kontrakt.

Detta informationsblad innehåller inte en uttömmande beskrivning av de risker som ansluter sig till derivatinstrument.

8.2.5 Warranter

Warranter emitteras vanligen av finansinstitut och de handlas på börsen. I likhet med optioner ger warranter innehavaren rätten, men inte skyldigheten, att köpa eller sälja en underliggande tillgång till inlösenpris vid en fastställd tidpunkt (europeisk warrant) eller före den (amerikansk warrant). Warranter liknar optioner men de har i regel längre löptid.

De kan också vara kopplade till fler underliggande tillgångar. Warranter har ofta en mer flexibel löptid än andra instrument och deras tidsstruktur kan anpassas efter marknadsefterfrågan. Warranter liknar optioner och andra derivatinstrument, vilket ger möjlighet till hävstång. Man bör ändå komma ihåg att till och med små ändringar i värdet på den underliggande tillgången kan få en oproportionerligt stor positiv eller negativ effekt på warrantens värde. Det betyder att priset på warranter fluktuerar kraftigt.

Warranter är exponerade mot de väsentliga risker som beskrivs i kapitlet om risker ovan. De som investerar i warranter bör vara förberedda på att de kan förlora såväl hela insatsen som eventuella förmedlingsavgifter och andra transaktionsavgifter.

8.2.6 Strukturerade obligationslån

Strukturerade obligationslån avser emittentens skuldförbindelser i värdepappersform, som utgörs av olika komponenter, exempelvis derivatkontrakt. Den strukturerade produktens avkastning är vanligen bunden till utvecklingen av de utvalda underliggande instrumenten. De underliggande instrumenten kan vara bland annat aktier, aktieindex, fonder, råvaror eller nyttigheter, räntor, valutor, kreditrisk (definierad referensgäldenärs hantering av skulden), korgar av dessa eller kombinationer som definieras närmare i villkoren för obligationslånet. Avkastningen från obligationslånet beror på utvecklingen hos de underliggande tillgångarna som även kan påverka det nominella kapital som återbetalas till investeraren. Strukturerade obligationer kan vara helt eller delvis kapitalskyddade eller de kan medföra risk för förlust av hela kapitalet.

Strukturerade obligationer är exponerade mot de risker som hänför sig till de enskilda instrumenten och den sammantagna risken kan vara större än de enskilda riskerna. De risker som är kopplade till strukturerade obligationslån beskrivs närmare i marknadsföringsmaterialet, de lånespecifika villkoren och emittentens grundprospekt om obligationslånet. Strukturerade obligationer är alltid kopplade till en risk som hänför sig till emittentens återbetalningsförmåga. Om emittenten blir insolvent och inte kan fullgöra sina förpliktelser och återbetala obligationslånet och om ingen säkerhet har ställts för betalning av det nominella värdet av och avkastningen på obligationen, är det möjligt att investeraren (långgivaren) förlorar både insatsen och avkastningen, helt eller delvis.

Strukturerade obligationslån är tänkta att löpa till förfallodagen. Om investeraren (långgivaren) vill sälja obligationen före förfallodagen, är det möjligt att priset på andrahandsmarknaden är lägre än teckningspriset med kapitalförlust som följd. Det inte alltid möjligt att sälja en obligation under löptiden. Dessutom kan emittenten i specifika fall som definieras i villkoren för obligationen eller emittentens grundprospekt kräva att ett strukturerat obligationslån återbetalas före förfallodagen, och då kan det återbetalda beloppet vara mindre än insatsen.

8.2.7 Placeringsfonder

En placeringsfond samlar kapitalinsatser från flera investerare och investerar dem enligt ett på förhand fastställt investeringsmål. Placeringsfonderna förvaltas av fondbolag, som i sin verksamhet följer gällande lagar och förordningar och som övervakas av Finansinspektionen. Fondbolaget investerar det hopsamlade kapitalet i olika instrument (vanligen i aktier eller obligationslån) på det sätt som fastställts i bolagets stadgar. Att investera i en placeringsfond innebär att kunden köper andelar i placeringsfonden och därmed blir fonddelägare. Kunden ska sätta sig in i placeringsfondens stadgar, faktablad och prislister. De innehåller all information om fonden.

Till fördelarna med placeringsfonder hör spridning av risken och kunnig förvaltning av tillgångarna. Andra fördelar är att placeringsfonderna är mångsidiga, likvida och lätta att investera i. Fonderna tar ut en avgift för sina tjänster och ofta har de fastställt ett minimibelopp för insatsen.

Det finns olika slags placeringsfonder, beroende på fondens investeringsriktning. Exempel på placeringsfonder är bland annat räntefonder, aktiefonder, blandfonder, fond-i-fonder, regionala fonder, branschfonder, hedge-fonder, indexfonder och internationella fonder. En placeringsfond kan ha både avkastnings- och tillväxtandelar. Placeringsfondens avkastning allokeras och betalas ut på avkastningsandelarna. Avkastningen på tillväxtandelarna betalas inte ut till andelsägarna, utan den läggs till tillväxtandelarnas värde och återinvesteras för att öka värdet på tillväxtandelarna.

Placeringsfonder är förknippade med risker. Risknivån beror främst på fondens investeringsstrategi och investeringsobjektens risknivå. I regel är penningmarknadsfonder förknippade med lägre risk (och lägre förväntad avkastning) och aktiefonder med högst risk. Alla risker som hänför sig till de enskilda instrumenten gäller även fondinvesteringar.

Långräntefonder

Långa räntefonder har ingen fast maturitet eller fastställt ränteschema, eftersom obligationslånen som utgör underliggande tillgång kontinuerligt köps och säljs på andrahandsmarknaden. Av denna anledning kan långräntefonderna vara känsliga för ränteändringarnas effekter på obligationslänens priser.

Den förväntade avkastningen på långa räntefonder beror till stor del på den allmänna ränteutvecklingen. När räntorna stiger, sjunker värdet på obligationslånen, och detta inverkar på fondens avkastning. Det allmänna måttet för ränterisken är duration, som anger långräntefondens känslighet för ränteförändringar. Lång duration betyder att fonden är känslig för förändringar.

Ytterligare en faktor som påverkar den förväntade avkastningen och risknivån för långa räntefonder är emittenternas kreditvärdighet. Även om de flesta långa räntefonderna diversifierar kreditrisken, bör man tänka på att fondens vägda genomsnittliga kreditvärdighet påverkar fondens risknivå. Obligation med lågt kreditbetyg har en hög förväntad avkastning, men deras volatilitet är större. Obligationer som har ett mycket lågt kreditbetyg eller saknar kreditklassning, kallas också skräpobligationer, högriskobligationer eller high yield-obligationer.

Blandfonder

Blandfonder investerar tillgångar i aktier, obligationslån och penningmarknadsinstrument (kassa) i enlighet med den fastställda risknivån och de fastställda avkastningsmålen.

En blandfond kan fokusera investeringarna på antingen aktie- eller ränteinstrument beroende på marknadsläget. De risker som anknyter till blandfonderna beror på placeringarnas relativa andelar och inverkan på varandra.

Aktiefonder

Aktiefonderna investerar tillgångar främst i aktier. Placeringarna görs i regel i aktier som på lång sikt förväntas ge en högre avkastning än genomsnittet. Volatiliteten (kursfluktuationerna) hos aktier är ofta större än hos obligationer och penningmarknadsinstrument. Aktiefonderna kan diversifiera placeringarna på olika aktieslag, till exempel aktier i företag i olika länder, olika sektorer eller med olika storlek.

Aktiekurserna kan fluktuera kraftigt både uppåt och neråt till och med under en dag. Alla aktiefonder är förknippade med risker som hänför sig till exempelvis emittentbolagens finansiella ställning samt ekonomin och marknaden i allmänhet. Olika aktieslag är förknippade med olika risker. Aktiefondens värde påverkas av alla de risker som beskrivs i denna information.

Penningmarknadsfonder

En penningmarknadsfond är en lågriskinvestering där insatsen enkelt kan omvandlas till kontanta medel. Riskerna är små och även den förväntade avkastningen är relativt liten.

Fond-i-fonder

Fond-i-fonder (fondandelsfonder) investerar tillgångar i andra fonder. Det finns olika slags fond-i-fonder vars risker och förväntade avkastning beror på de underliggande fonderna. I fråga om fond-i-fonder gäller det att beakta den totala avgiften för dem utgörs av avgifterna för fonden själv och de underliggande fonderna.

ETF-fonder

Med ETF-fonder avses börsnoterade fonder som kan vara föremål för handel på samma sätt som aktier. I motsats till konventionella placeringsfonder har ETF-fonder en köpnotering och en säljnotering, vilka uppdateras utifrån gällande offerter kontinuerligt under börsens handelstider.

ETF-investeringar är förknippade med alla de risker som fondinvesteringarna vanligen är förenade med. Dessutom ska man beakta bland annat följande risker förenade med ETF-investeringar:

- Prisvolatiliteten med ETF-fondens investeringsobjekt medför en marknadsrisk. Värdet av en ETF-fond kan sjunka eller i teorin sjunka till noll, om ETF:s samtliga underliggande tillgångar blir värdelösa.
- Likviditetsrisken är aktuell, framför allt i ETF-fonder som investerar på en marknad med dålig likviditet eller på en marknad där den dagliga likviditeten för investeringsobjekten varierar avsevärt enligt marknadsläget.
- Det föreligger en valutakursrisk i ETF-investeringar fondens underliggande tillgång genom valutor på marknaden och skillnader i ETF-fondens noteringsvaluta.
- ETF-fondens motspartsrisk utgörs av det bolag som är emittent för ETF-fonden.

Innan en investerare fattar ett investeringsbeslut bör investeraren läsa igenom faktabladet för ETF-fonden och ta del av riskerna med fonden och dess emittent. En ETF-fond äger inte nödvändigtvis direkt de värdepapper som utgör fondens underliggande tillgång, utan emittenten kan eventuellt ha ställt en säkerhet eller äger den underliggande tillgången indirekt genom derivatkontrakt.

ETF-produkterna kan på grund av sin struktur ha mångfaldiga möjligheter till avkastning och förlust jämfört med den underliggande tillgången.

Fastighetsfonder

Fastighetsfonder är specialplaceringsfonder som investerar främst i olika slags fastighetstillgångar, som bostäder, affärslokaler, tomter och skogsfastigheter. Fonden kan också göra investeringar i andra fonder som investerar i fastigheter.

Fastighetsfonderna kännetecknas av att de har sämre likviditet än de övriga fonderna, vilket innebär att tecknings- och inlösenorder kan lämnas mer sällan än i andra fonder, vanligen kvartalsvis eller halvårsvis. Därför är fastighetsfonder mer

lämpliga för investerare som har en lång investeringshorisont. Investeraren ska tänka på inlösenperiodens längd redan i samband med investeringen, eftersom det inte går att få ut medlen efter inlösen lika snabbt som från andra fondinvesteringar.

Avkastningen från fastighetsfonder beror på förändringarna i de underliggande fastigheternas värde och eventuella hyresintäkter. Fastighetsfonderna finansierar ofta investeringar genom upplåning, vilket innebär att de är exponerade mot en större ränterisk än övriga fonder till följd av förändringar i räntorna.

Övriga fonder för alternativa investeringar

Med alternativa investeringsfonder avses i allmänhet fonder vars investeringsverksamhet är friare än de konventionella placeringsfondernas. Investeringar kan göras i fastigheter och till exempel i olika råvaror eller noterade företag.

Vid investeringar i alternativa investeringsfonder är det bra att beakta att order om teckning respektive inlösen inte kan göras i alternativa investeringsfonder lika ofta som i konventionella placeringsfonder. Dessutom kan fonder som är kommanditbolag vara så kallade helt slutna fonder, där anslutning och utträde har begränsats separat genom fondavtal.

8.3 Beskattning av finansiella instrument

Köp, försäljning och innehav av finansiella instrument medför skattepåföljder. Investeraren ska skaffa tillräckliga uppgifter för beskattningen redan före investeringsbeslutet. Beskattningen baserar sig ändå alltid på kundens individuella omständigheter och den kan därför förändras. Banken svarar inte för ändringar i skattelagstiftningen, rättspraxis eller beskattningen. Mer information finns på Skatteförvaltningens webbplats på www.skatt.fi eller ges på skattebyrå.

8.4 Investerings tjänster

Förmedlingstjänster

Banken tillhandahåller sina kunder förmedlingstjänster (förmedling och utförande av order) med finansiella instrument. Banken tar emot order om finansiella instrument från sina kunder och förmedlar och utför dem för kundernas räkning. I enlighet med våra riktlinjer för utförande av order förmedlar vi ordern till vår samarbetspartner.

Vi försöker behandla marknadsorder så fort som möjligt. Om en order om ett värdepapper har lämnats in vid en tidpunkt då behandlingen av order om värdepappret i fråga inte har öppnat i banken, utför vi om möjligt ordern först efter att vi har öppnat behandlingen av order och handeln på den aktuella marknaden igen.

Avgifter kan tas ut för förmedlingstjänster. Gällande avgifter för de placeringsfonder som fondbolaget förvaltar framgår av placeringsfondens faktablad.

Investeringsrådgivning och kapitalförvaltning

När banken tillhandahåller investeringsprodukter, kan banken ge sina kunder vissa individuella rekommendationer om finansiella instrument, dvs. sådan investeringsrådgivning som avses i lagen om investeringstjänster. Det är dock inte fråga om en individuell rekommendation när banken ger en kund en allmän presentation om bankens investeringsprodukter eller när banken ger ut en allmän rekommendation riktad till allmänheten till exempel via sina distributionskanaler eller via medier. Det är inte fråga om att ge individuella rekommendationer när banken endast förmedlar eller utför order från kunder.

Bankens investeringsrådgivning är inte sådan oberoende investeringsrådgivning som avses i lagstiftningen. Därför kan bankens investeringsrekommendationer ge företräde till sådana finansiella instrument som S-Banken Abp och dess dotterbolag S-Banken Fondbolag Ab erbjuder och emitterar.

Utifrån de uppgifter som kunden lämnat gör banken en bedömning av om den rekommenderade transaktionen motsvarar kundens investeringsmål, om kundens bärformåga täcker de risker som hänför sig till investeringsmålet och om kunden har den investeringserfarenhet och investeringskunskap som krävs för att förstå vilka risker som är förknippade med transaktionen. Banken tillhandahåller inga regelbundna lämplighetsbedömningar till sina kunder.

Banken kan tillhandahålla sina kunder en sådan kapitalförvaltning som avses i lagen om investeringstjänster. Med kapitalförvaltning avses förvaltning av finansiella instrument enligt avtal med kunder på så sätt att mottagaren av ordern, dvs. kapitalförvaltaren, helt eller delvis har getts rätt att besluta om investeringar. Innehållet i kapitalförvaltningstjänsten framgår av avtalen, villkoren och servicetariffen. Avgift tas ut för kapitalförvaltningstjänster. Då bygger avgiften ofta på värdet av de tillgångar som förvaltas, på handelsvolym, avkastning eller en kombination av dessa. Gällande avgifter framgår av avtalen, villkoren och servicetariffen.

9. INFORMATION OM BEAKTANDE AV HÅLLBARHETSRISKER

S-Banken Abp (*S-Banken*) har till syfte att främja ansvarsfulla investeringar. S-Banken anser att hållbarhetsriskerna är relevanta och beaktar dem vid sina investeringsbeslut. Med hållbarhetsrisker avses en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som, om den inträffade, skulle ha en faktisk eller potentiell betydande negativ inverkan på investeringsvärdet. I praktiken beaktas och hanteras hållbarhetsrisker med hjälp av följande strategier för ansvarsfulla investeringar:

- ESG-integrering
- Normbaserad screening
- Aktivt ägande och påverkande
- Impact investment
- Uteslutning
- Inkludering
- Temainvesteringar.

När S-Banken tillhandahåller investeringstjänster använder banken också tredje parter investeringsprodukter. För att S-Banken även ska kunna försäkra sig om en viss ansvarsnivå i externa fonder kräver banken att alla kapitalförvaltare som förvaltar aktiva ränte- och aktiefonder och som banken anlitar ska underteckna FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. ETF-produkter som används i investeringstjänster ingår i regel inte i ansvarsgranskningen. Det beror på att ETF-produkterna till sin karaktär är passiva och därför är möjligheterna att använda ESG-strategier i sådana produkter begränsade (med undantag av ETF-produkter som följer hållbarhetsindex). Vid fastighetsinvesteringar beaktas hållbarhetsfaktorer i bygg- och investeringsfaserna och genom styrning under den tid som fastigheten används. Vid skogsinvesteringar har vi till exempel som mål att utnyttja olika certifieringar. Samtidigt är syftet med våra produkter som avser påverkansinvesteringar att åstadkomma positiva effekter, särskilt i sociala frågor.

S-Banken har fastställt en beslutsprocess för att beakta hållbarhetsfaktorer och hållbarhetsrisker. Viktiga riktlinjer som gäller hållbarhetsfaktorer och hållbarhetsrisker godkänns i ledningsgruppen för S-Bankens Förmögenhetsförvaltning. Beslutsprocessen beskrivs i principerna för ansvarsfulla investeringar. De fattade besluten genomförs främst av portföljförvaltarna i varje team som fattar investeringsbeslut som en integrerad del av investeringsverksamheten. Ansvarsfulla investeringar och hållbarhetsrisker beaktas också i den rörliga ersättningen till vissa personer som fattar investeringsbeslut i S-Bankens Förmögenhetsförvaltning. Hållbarhetsriskernas effekt på den rörliga ersättningen kan variera från år till år.

Vid tillhandahållandet av investerings- och försäkringsrådgivning strävar S-Banken efter att beakta hållbarhetsriskerna. Banken berättar för sina kunder om ansvarsfulla investeringar. Om en kund har preferenser i anknytning till hållbarhetsfaktorer eller hållbarhetsrisker ska dessa om möjligt beaktas vid investerings- och försäkringsrådgivningen.

S-Banken gör ansvarsfulla investeringar från ekonomiska utgångspunkter och anser att ansvar är en av företagets konkurrensfaktorer. Genom utvärdering av ansvaret kan vi få information om de risker och möjligheter som eventuellt påverkar företagets ekonomiska resultat i framtiden, exempelvis genom förändrad försäljning eller förändrade kostnader.

Hållbarhetsriskerna kan påverka intäkterna från finansiella produkter. Risker kan till exempel uppstå genom företag vars balansräkningar omfattar fossila energireserver eller genom företag vars affärsaktiviteter är mycket beroende av kol. Risker kan utlösas av reglering eller omallokering av kapital. Extrema väderfenomen kan också medföra oväntade konsekvenser för företag, till exempel genom avbrott i produktionen eller distributionen. Dessutom kan risker uppstå genom företag som bryter mot allmänt vedertagna internationella normer, förstör miljön, behandlar anställda dåligt eller till exempel gör sig skyldiga till korruption till följd av en dålig bolagsstyrning. Vi försöker förbereda oss på risker bland annat genom att beakta ESG-faktorer vid investeringsanalyser och beslut, påverka företag och utesluta företag som bryter mot internationella normer eller företag vars affärsaktiviteter är mycket beroende av kol.

Hållbarhetsriskernas effekt på avkastningen av placeringsförsäkringar är beroende av vilka investeringsobjekt som är anknutna till försäkring. Likaså är hållbarhetsriskernas effekt på avkastningen av finansiella produkter som är föremål för investeringsrådgivning beroende av vilka produkter som är föremål för rådgivningen. Försäkringstagaren/investeraren får information om hållbarhetsriskernas potentiella effekt på avkastningen av investeringsobjekten genom produktmaterialet.

Mer information om varför och på vilket sätt S-Banken gör ansvarsfulla investeringar finns på <https://www.s-pankki.fi/sv/private-banking-och-kapitalforvaltning/ansvarsfullhet-och-paverkan>.

10. KUNDRÅDGIVNING OCH RÄTTSMEDEL

I frågor om tjänsten och avtalet ska kunden alltid i första hand kontakta vår kundtjänst, tfn 010 76 5810.

Kunden kan ge feedback på feedbackformuläret på bankens webbplats, via ett webbmeddelande, per telefon eller på S-Bankens serviceställe. Kunden ska omedelbart underrätta S-Banken om fel i tjänsten och sina eventuella krav med anledning av detta. Kundklagomål ska lämnas skriftligen. Eventuella menings-skiljaktigheter mellan banken och kunden gällande investeringstjänsterna bör primärt avgöras förhandlingsvägen.

Om förhandlingar är resultatlösa kan kunden vända sig till Försäkrings- och Finansrådgivningen (FINE) för avgiftsfri handledning och rådgivning. Värdepappersnämnden och Banknämnden vid FINE ger också rekommendationer till avgörande i tvistemål. FINE behandlar inte tvistemål som är under behandling eller har behandlats i konsumenttvistenämnden eller i domstol.

FINE:s kontaktinformation: FINE Försäkrings- och finansrådgivning, Porkalagatan 1, 00180 Helsingfors, tfn 09 6850 120, www.fine.fi.

11. UPPDATERING AV MEDDELANDET

Detta meddelande uppdateras efter behov om den information som behandlas i meddelandet förändras. Ett uppdaterat meddelande finns tillgängligt på S-Bankens kontor, på webbplatsen på www.s-banken.fi eller på beställning hos kundtjänsten per telefon på +358 (0)10 76 5810.